

Мирослава Гнатюк

Все зроблене лишається... Незгасне світло душі Тетяни Маслянчук

У статті, присвяченій пам'яті Т. Маслянчук, яка передчасно пішла з життя, окреслено професійні досягнення молодого науковця в галузі текстології. Також ідеться про її високі людські якості.

Ключові слова: *текстологія творчості В. Винниченка, наукова біографія.*

Myroslava Hnatiuk. Everything Done Remains... Inextinguishable Light of Soul of Tetyana Maslyanchuk

The article devoted to memory of talented textual critic Tetyana Maslyanchuk, who tragically perished, outlines professional achievements of young researcher and reveres her high spiritual traits.

Key words: *textual studies of V. Vynnychenko's works, critical biography.*

Вона була особливою... Але, незбагненно-трагічне «була» ніколи не узгодиться з нашою пам'яттю. Для мене, її рідних, друзів, колег вона була, є й завжди буде зі своїм непомеркним світлом і теплом сонячної душі, лагідним, проникливим поглядом, ніжною, доброю усмішкою. Такою запам'ятала я Таню студенткою філологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, такою знала її упродовж наступних, катастрофічно коротких років, відведених їй долею. Сталося непоправне, й у душі раптово обірвалася ніжна струна під ненависний скрегіт автомобільних гальм.

Вона стояла ще тільки на початку свого яскравого життєвого шляху, який навально обірвала трагічна випадковість.

Знаючи її невичерпну енергію й невтомне працелюбство, виразно уявляю скільки цікавого, корисного могла принести людям і що назавжди заховали сутінки промерзлого осіннього вечора...

Вона жила успіхами улюбленого синочка й коханого чоловіка, турботами матері та спільними планами, творчими задумами колег. Мала свої мрії і сподівання, які прагнула втілювати в життя. Її внутрішній силі й цільності характеру міг позаздрити будь-хто, хоча сама була ніжна, тендітна, гнучка, наче вербова гілка. У неї була поетична душа, яка народжувала прекрасні вірші, тонкий і проникливий розум, здатний виявляти суттєве, оминаючи дріб'язкове. Незважаючи на свою молодість, Таня багато встигла зробити. Як викладач, я щиро раділа її успіхам, захоплювалася жагою знань, вітала вступ до аспірантури Інституту літератури імені Тараса Шевченка зі спеціальності «літературне джерелознавство і текстологія», котрі тривалий час викладаю в Шевченковому університеті. Я пишалася, що саме текстологія заповонила її душу, адже це, радше, покликання, а не професія. Не раз повторюючи на лекціях, що ця робота вимагає особливої організації, наполегливості, посидючості, вміння докопуватися до істини, бачила, що Таня це добре усвідомлює. Вона була готова проводити над рукописами не дні, а роки, розуміючи ціну такої праці, оскільки вмiла й хотiла працювати, натхненно змагала обраний шлях. Не дивно, що перші успіхи не забарилися. З'явилися її цікаві наукові студії, виступи на конференціях, завдяки старанням її як упорядника побачив світ прекрасний альбом малярської спадщини Володимира Винниченка, а перед тим була успішно захищена кандидатська дисертація на тему: «Проза В. Винниченка: проблеми текстології» (2003 р.). Я мала щастя (для викладача це справді більше, аніж приємність) виступати на захисті офіційним опонентом і вітати в цей день народження Тані Маслянчук як справжнього науковця-текстолога. Її дослідження – це ще одна вагома цеглинка у підмурівку нового пріоритетного наукового

напрямку – текстології української новітньої літератури, школу якої заклав академік НАН України, директор Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка й тривалий час завідувач відділу рукописних фондів і текстології Микола Григорович Жулинський. З його легкої руки колись і я наважилася написати, а згодом успішно захистити першу кандидатську дисертацію на матеріалі «табуйованої» української літератури ХХ ст. (текстологія творів Івана Сенченка) – літератури, що вимагала сучасного, наукового, об'єктивного аналізу й осмислення потужного духовно-естетичного потенціалу, без ідеологічних кліше і препарацій, радянських приписів та догм. Так поверталися із забуття митці, постаті яких штучно вилучалися з літературного процесу й без творчості яких наша література була б неповною, з архівів знімалися ганебні позначки «спецфонд», матеріали яких суттєво уточнювали, доповнювали теорію й історію літератури.

І зараз на цьому шляху належить ще багато зробити, але вже зроблене відкрило перспективу поступу. Своєю наполегливою працею її щоденно втілювала в життя і Таня Маслянчук. Все нею зроблене лишається... Її світлий образ і самовідданість обраній справі, сім'ї житимуть в пам'яті сина, родини, колег, у монографії «Проза Володимира Винниченка: проблеми текстології» (К., 2008), яка постала на основі кандидатської дисертації. Згадуючи знову цей знаменний день захисту, я мимоволі проектую його на нашу останню зустріч із Танею, незадовго перед її трагічною смертю. Я вчергове мала виступати опонентом на захисті кандидатської дисертації в Інституті літератури й традиційно забігла провідати колег із відділу рукописних фондів і текстології, де пропрацювала п'ятнадцять років. Як завжди, – радісна зустріч, обмін новинами й взаємними компліментами. Вибачаюся за поспішність, боячись запізнитися на захист та бодай у чомусь підвести дисертанта, або ж пропустити щось важливе в опонуванні. Колеги проводжають добрим напуттям, а Таня, завжди пам'ятаючи нашу плідну співпрацю,

заспокійливо й щиросердно вигукнула: «Та ви ж найкращий опонент у світі!». Ми дружно засміялися, міцно обнявшись і поцілувавшись. Як згодом виявилось, це була наша остання зустріч. Так попрощатися зі мною могла тільки Таня... Незгасне світло і тепло її душі зігріватимуть мене завжди.

Тримаючи перед очима ошатну книгу з ясним і вічно молодим обличчям авторки на світлині, хочу сердечно привітати її вихід у світ тим своїм давнім, першим відгуком на працю, в яку ми вірили й котра залишить свій слід на землі, так як на небі залишається світло зорі Тетяни Маслянчук.

В і д з и в

офіційного опонента на дисертацію
Тетяни Володимирівни Маслянчук
«Проза В. Винниченка: проблеми текстології», подану до
захисту на здобуття наукового ступеня кандидата
філологічних наук за спеціальністю
10.01.09 – літературне джерелознавство і текстологія

У сфері філологічних досліджень текстологічне вивчення творів української новітньої літератури є, на жаль, найменш розробленою галуззю. Незаангажований, позбавлений ідеологічних догм погляд на авторський текст став можливим лише з проведенням докорінних змін у сфері суспільної свідомості та і самого устрою, означених перебудовними процесами кінця минулого століття й проголошенням української державності. До цього безпечнішим видавалося говорити про царську цензуру, переслідування та утиски з боку Російської й Австро-Угорської імперій, ніж про ті самі рецидиви імперії радянської, тоталітарний її характер мислення та діяння. Не випадково кількість кандидатських дисертацій, присвячених вивченню текстології творів українських письменників ХХ ст., на сьогодні не перевищує кількох одиниць й починає свій відлік від дослідження

творчості Івана Сенченка в 1985 році, Павла Тичини в 1987, Василя Стуса в 1994 і в 1995 роках, Олександра Олеся в 2001 й, зрештою, запропоноване увазі спеціалізованої вченої ради кандидатське дослідження Тетяни Володимирівни Маслянчук «Проза В. Винниченка: проблеми текстології» (2003). Однак, зважаючи на якість цих робіт, варто зазначити, що заснована Миколою Григоровичем Жулинським текстологічна школа новітньої літератури не лише успішно розвиває традиції вітчизняної текстології, а й накреслює її нові напрямки, що потверджує діяльність відділу рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Тараса Шевченка НАН України, а також багатолітня практика читання курсу «Текстологія» у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, вперше запровадженого до навчальних програм вищої школи за спеціальностями «літературна творчість» та «філологія». Означеність текстології як самостійної наукової дисципліни, нагальна необхідність подальшої розробки її теоретичних основ вимагає разом із узагальненням досвіду текстологічного вивчення творів української нової літератури глибшого опрацювання складних текстологічних проблем творів літератури новітньої, що є можливим і успішним за умови проведення комплексних текстологічних розробок творчості письменників новітньої доби. У зв'язку з цим усе більшого розвитку набуває як в українській, так і в інших літературах так звана персональна текстологія, де вивчається специфіка творчої манери даного письменника, своєрідність його художнього розвитку, історична доля творів, особливості рукописних документів та ін. Поява великого масиву літератури, донедавна вилученої з суспільного життя репресивними режимами, відкриття так званих «білих плям» в історико-літературному процесі радянської доби, цілого ряду раніше не відомих літературних, історичних, політичних, біографічних реалій вимагають не побіжного, часто малокваліфікованого коментаря, а насамперед – суттєвого заглиблення в текст творів, ґрунтовного дослідження творчої лабораторії митця.

Дисертація Тетяни Масляничук «Проза В. Винниченка: проблеми текстології» якраз і ставить в центр уваги всі перелічені питання, оскільки літературна спадщина одного з видатних українських письменників виразно промовляє за це. Справедливим є зауваження дослідниці, що «літературна спадщина В. Винниченка стосовно наукових проблем, які ставить перед собою текстологія, в силу багатьох обставин (серед яких великий вплив мали позалітературні чинники) майже не вивчалася. Це пояснюється, зокрема, тим, що великий літературний архів письменника, без котрого не можна розв'язати найважливіші питання як текстології, так і творчої лабораторії митця, після його смерті перейшов у розпорядження Української Вільної Академії Наук (УВАН) у США і зберігається в архіві Східноєвропейської історії та культури при Колумбійському університеті (Нью-Йорк)» (с. 3). Певною мірою, цей фактор позначився й на даному дослідженні, та загалом – дисертантка успішно справилася з комплексом поставлених перед собою завдань. Як теоретичні, так і практичні їх аспекти тісно пов'язані між собою й органічно взаємодоповнюються. Порівняльно-історичний, комплексно-системний, типологічний, психологічний та частково історико-біографічний методи вивчення прози Винниченка забезпечили методологічну цілісність дисертації, єдність аналітичного та синтетичного вивчення фактів.

Важливою рисою роботи є введення в науковий обіг раніше не відомих даних з архіву письменника, зокрема – матеріалів епістолярної спадщини й щоденникових записів, науково описаних і всебічно вивчених дисертанткою. Завдяки їй «першопрочитанню» уточнено ряд понять життєвої і творчої біографії митця, накреслено перспективи подальшої роботи в теоретичній та практичній сферах. Погляд на літературну спадщину письменника як важливе джерело літературознавчої, культурологічної, біографічної інформації дозволив Тетяні Масляничук глибше проникнути в суть загальноісторичних та літературних процесів в Україні й за її межами початку ХХ ст. Спираючись на

праці своїх попередників, значні досягнення винниченкознавців останніх десятиліть, а також докладне вивчення літературних джерел, дисертантка зробила свій внесок у розробку методологічних принципів сучасного літературного джерелознавства й текстології, збагачення їх теоретико-методологічної бази.

Дисертація Т. Масляничук складається зі «Вступу», двох розділів і «Висновків», в яких сформульовані результати дослідження. Завершується робота списком використаних джерел та переліком архівних матеріалів, опрацьованих дослідницею. В додатку подана таблиця, де вказані багатотомні видання творів В.Винниченка, здійснені українськими видавництвами «РУХ» та «Книгоспілка» упродовж 1923–1930-х років.

У змістовному й сконцентрованому «Вступі» подано огляд літератури з наукової проблеми, викладені методологічні принципи роботи, обґрунтована актуальність теми дослідження, сформульовані його мета, завдання, показана наукова новизна отриманих результатів.

Справедливо наголошуючи на основному завданні, яке стоїть перед дослідниками творчості В. Винниченка – дати вивірені авторські тексти, дисертантка окреслює основні підходи до вирішення цієї проблеми, зокрема, через залучення й всебічне вивчення джерельної бази, що на сьогодні є досить розпорошеною, публікацію архівних матеріалів, які містять допоміжні та основні джерела тексту. Зроблений Т. Масляничук стислий огляд архіву письменника, який сформовано у відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури, як і представлення окремих матеріалів із фонду одного з найґрунтовніших дослідників його творчості – Григорія Костюка, на жаль, не виявляє повнотою тих основних джерел тексту, які могли б залучитися сьогодні до вирішення цієї проблеми. Зокрема, в першому розділі фондоутворювача – «Художні твори», серед найважливіших джерел тексту представлені уривки рукописного роману «Слово за тобою, Сталіне!» та ксерокопія машинопису з авторськими правками роману «Лепрозорій». Зрозумілим за

таких обставин є перенесення уваги дисертантки на друковані художні тексти, точніше: українські видання творів Винниченка, здійснені упродовж 20–30-х років ХХ ст., а також щоденникові записи, епістолярну спадщину та мемуари сучасників як допоміжні джерела тексту, що виявляють характерні особливості творчого процесу письменника. Звідси й своєрідність окресленого в роботі завдання: «Основну увагу зосереджуємо на висвітленні історії видання 23-томного та незавершеного 12-томного зібрання творів В. Винниченка в Україні в 20–30-х роках, історії написання та видання шести еміграційних романів: “Сонячна машина”, “Поклади золота”, “Нова заповідь”, “Вічний імператив”, “Лепрозорій” (“Прокажельня”), “Слово за тобою, Сталіне!”, а також збірки дитячих оповідань “Намісто”» (с. 12). У проекції на тему кандидатського дослідження: «Проза В. Винниченка: проблеми текстології» це, як видається, більшою мірою джерелознавчий, аніж текстологічний план. Разом із тим, важливий уточнюючий момент із приводу того, що «хронологічні рамки дослідження обмежено серединою 20-х – кінцем 40-х рр. ХХ століття (час останньої – третьої еміграції письменника), оскільки цей період на сьогодні є найменш вивченим» (с. 12), також видає прямий стосунок до надто широко окресленої теми роботи, де, можливо, варто було б відразу зацентувати прозу В. Винниченка періоду третьої еміграції. Однак, стратегія дослідження, визначивши таке русло, спонукала дисертантку сумлінно застерігати ці моменти у тексті дисертації. Окрім зазначеного, вказуючи об’єкт дослідження – «комплекс архівних матеріалів (щоденники, листи, документи біографічного характеру та ін.), які окреслюють творчу особистість В. Винниченка» (с. 14) та предмет – «історія написання та видання творів В. Винниченка означеного періоду» (с. 14) відсунув на другий план сам текст як основний предмет текстологічних досліджень та художній твір (чи, власне, прозові твори В. Винниченка) як головний об’єкт. Звідси, характеризуючи наукову новизну отриманих результатів, варто було б уникнути

узагальнюючого висновку, що у роботі «вперше цілісно й багатоаспектно розглянуто текстологічні питання творчості В. Винниченка» (с. 15), оскільки це входить у деяку суперечність із твердженням: «У межах одного дисертаційного дослідження просто неможливо було б розглянути весь комплекс текстологічних та джерелознавчих проблем, пов'язаних із творчістю В. Винниченка» (с. 12), й додамо, враховуючи при цьому авантест.

У *першому розділі* дисертації – «Видання творів В. Винниченка в Україні (20–30-ті рр. ХХ століття)» Т. Маслячук звертається до основ літературного джерелознавства, детально простежуючи видавничу історію багатотомного зібрання творів В. Винниченка в Україні вказаного періоду, побутування їх у читацькому середовищі, аспекти співпраці автора та видавництва. Не лишається поза її увагою критичний дискурс цих творів у Росії та в Україні. На підставі детальних спостережень висновок про те, що на той час В. Винниченко був «найбільш читаний і масово шанований прозаїк» (с. 24), особливо популярний серед молоді, є абсолютно справедливим.

Дисертантка виявляє й таку характерну особливість творчого процесу митця як органічне «входження» видавничої історії текстів у силове поле творчої історії, оскільки Винниченко надзвичайно відповідально ставився до редагування своїх творів, які незрідка виявляли сліди саморедагування. Обґрунтовано й переконливо демонструє ці приклади дослідниця, зіставляючи уривки окремих творів, видрукованих видавництвом «Рух» у проміжку не більше одного-двох років. Правда, тут варто застерегти, що на підставі зіставлення лише кількох оповідань у двох друкованих джерелах, без аналізу авантесту та інших прижиттєвих видань письменника, робити узагальнюючі висновки про проблематику основного тексту творів є передчасним, як і виносити це означення в назву першого підрозділу. Зрештою, як знову ж сумлінно констатує дисертантка: «комплекс змін, внесених автором у тексти творів, здебільшого не мав

концептуального характеру» (с. 73) й наголошує, що «питання основного тексту для ранніх прозових творів письменника вимагатиме подальших текстологічних досліджень» (с. 74), варто додати – пізніших творів також.

У другому й третьому підрозділах першого розділу розглянуто історію написання й видання в Україні еміграційних творів В. Винниченка – «Сонячна машина», збірки оповідань «Намісто», а також розкрито історію нездійснених публікацій. Оскільки за відсутності основних джерел тексту історія написання цих творів аналізується крізь призму щоденникових записів то, очевидно, цю особливість також варта було застерегти в назві другого підрозділу, хоча б у дужках.

Безумовною заслугою дисертантки є виявлені й на цьому комплексі архівних та друкованих матеріалів цікаві спостереження про визрівання і становлення творчих задумів письменника, прийоми та способи його письма, специфіку творчого процесу. Зупиняючись на історії написання та видання «Сонячної машини», додатковий інтерес викликає таке зауваження: «Про складну роботу письменника над цим твором (як ні над жодним з інших творів) свідчать декілька варіантів роману «Сонячна машина», що зберігаються в УВАН у США» (с. 83). Здається, за сьогоденної практики спілкування з різними українськими установами в діаспорі, неодноразовими відвідинами їх вітчизняними дослідниками, зокрема й УВАН, можна було б доправити до України хоча б ксерокопії цих матеріалів, аби залучити до наукового дискурсу як у даному випадку, так і при подальшому дослідженні проблем авторського тексту, творчої волі митця, формуванні корпусу наступних перевидань.

Грунтовно досліджуючи видавничу історію роману «Сонячна машина» як в Україні, так і за рубежом, Т. Маслянчук доходить слушного висновку про загалом «формальний підхід до вирішення складних едіційно-текстологічних проблем» (с. 87) цього твору, а відтак – «на часі перевірка і ретельне опрацювання тексту роману “Сонячна машина” на основі рукописних джерел».

Характеризуючи історію написання та видання оповідань збірки «Намисто», дослідниця вдало «розшифровує» таке винниченківське поняття як «якість праці», відкриваючи за ним надзвичайну самовимогливість й особливу відповідальність митця перед читачами, особливо дитячого віку.

У третьому підрозділі першого розділу, розглядаючи проблеми творчої волі автора і радянську цензуру, дисертантка всебічно й об'єктивно характеризує ті чинники, які впливали на заборону публікації чи викривлення текстів Винниченка, вироблення певних компромісів, або ж відмову від них. Наголошуючи на прагненні вияву творчої волі митця, дослідниця вводить у текст безпосередні його свідчення, почерпнуті з не публікованих раніше щоденникових записів, які потверджують драматизм і складність означеної проблеми в умовах тоталітарного суспільства. Аналізуючи поняття творчої волі автора в контексті історії української радянської літератури, тодішньої політичної ситуації, Т. Маслянчук справедливо виокремлює як найскладніші для вирішення питання цензури та автоцензури, встановлення між ними тієї «видимої» межі, яка б дозволила увиразнити характер різнопланових змін тексту.

В *другому розділі* дисертації – «Відображення особливостей творчого процесу В. Винниченка в його щоденникових записах та мемуарах сучасників» справедливо наголошено на актуалізації уваги до цих матеріалів у сучасному літературознавстві, переконливо вмотивовано процес поглиблення ідейно-художньої концепції митця, зокрема, й через аналіз історії написання еміграційних романів.

У першому підрозділі дослідниця доречно розглядає історію щоденника як літературно-побутового, мемуарно-автобіографічного жанру, підкреслюючи його унікальність як допоміжного джерела тексту. Саме в щоденникових записах якнайвиразніше реалізовано принцип Винниченка «чесності з собою», яскраво виявлено складові психології його творчості. Т. Маслянчук уміло структурує й детально характеризує різні

«групи» записів письменника, зокрема – свідчення про еволюцію творчих задумів, умови та характер літературної праці, світоглядні та психологічні чинники творчої діяльності. Крізь призму вже опублікованих щоденникових записів вона проводить порівняльний аналіз деяких занотованих тут уривків тексту з тим, що згодом майже без змін було перенесено автором до друкованих видань. Наголошуючи на контекстуальності щоденникових записів письменника, дисертантка окреслює коло його літературного оточення, сферу творчих та наукових зацікавлень, вводить до наукового обігу ряд невідомих раніше реалій з цього унікального джерела. Вона виявляє добру обізнаність з матеріалом, вміння аналітично мислити. Захоплює наукова етика й логічна вмотивованість спостережень Т. Маслянчук.

У другому підрозділі дослідниця ставить завдання проаналізувати творчу історію еміграційних романів В. Винниченка: «Вічний імператив», «Лепрозорій» («Прокажельня»), «Нова заповідь» (друга редакція), «Слово за тобою, Сталіне!». Якщо зважити на те, що саме поняття «творчої історії» досить містке й пов'язане з широким колом питань, породжених історією кожного окремого задуму, до яких дисертантка справедливо зараховує: «вивчення явищ дійсності, що вплинули на виникнення твору, реального матеріалу, що був покладений в основу авторської праці, ідейних позицій автора, його естетичних настанов тощо» (с. 141), то вже сам перелік таких значних і за об'ємом, і за змістом творів дещо насторожує. Беручи до уваги складові творчої історії, кожен із названих творів міг би стати темою окремого дослідження. Так, відома книга М.К. Піксанова «Творча історія “Горя з розуму”» нараховує 400 сторінок. Виданий за редакцією вченого бібліографічний покажчик «Творча історія творів російських і радянських письменників» (1968) виявляє ряд подібних прикладів, та й в українській практиці творча історія лише одного «червоноградського циклу» Івана Сенченка стала предметом кандидатського дослідження. Межі підрозділу, де розглядаються романи В. Винниченка

з поля зору означеної проблеми, виразно замалі. Маємо той випадок, коли якість входить у пряму залежність від кількості (чи навпаки). Безперечно, в ці рамки трудно вмістити необхідний для розкриття творчої історії аналіз усього комплексу архівних документів, пов'язаних із творчою біографією, історією написання та становлення творів, специфікою естетичних, світоглядних засад митця. Як справедливо зауважив М.К. Піксанов: «Джерелами творчої історії служать матеріали “творчої лабораторії” письменника: плани, начерки, чорнові й білові автографи, списки, коректура, прижиттєві друковані видання, листи, щоденники і т. п.». Застерігаючи від вторгнення у творчий процес не творчих моментів, Д.С. Лихачов писав: «Твір немислимий поза його текстом, а текст твору не може бути вивченим поза його історією. На основі історії тексту творів будується історія творчості даного письменника й історія тексту твору (встановлюється *історичний зв'язок* між історіями текстів окремих творів), а на основі історії текстів та історії творчості письменника будується історія літератури».

Доречно зацентровуючи на тому, що еміграційні романи В. Винниченка – це художнє втілення його етико-філософської програми (конкордизму), Т. Маслянчук звертається до історії написання цих творів крізь призму допоміжних джерел, а саме – щоденникових записів митця. Вона вносить ряд істотних уточнень та доповнень до спостережень над цією проблемою одного з дослідників творчості В. Винниченка – С. Погорілого, окрім цього – детально й ґрунтовно розкриває особливості формування та становлення авторських задумів. Цікаве зауваження з приводу роману «Нова заповідь» про те, що «В. Винниченко заново редагує роман, обдумує новий варіант закінчення, дописує окремі розділи, вставляє нові шматки, в результаті чого роман збільшується в розмірі» (с. 151), на жаль, не знаходить свого розвитку через конкретний аналіз тексту, що мало б якраз пряме відношення до творчої історії, та, очевидно, на заваді стала відсутність цих матеріалів в Україні. Однак, розглядаючи

обставини роботи письменника над романом «Лепрозорій», зі сфери аналізу випадає й наявна в Україні ксерокопія машинопису з авторськими правками роману, що є однією зі складових як історії тексту, так і ширше – творчої історії. Підсумовуюче твердження дослідниці про те, що «проведене нами дослідження *історій написання еміграційних романів В. Винниченка* (курсив. – М.Г.) в умовах політичної і моральної ізоляваності, літературна творчість і віра у свою корисність людству стали для В. Винниченка духовним порятунком, а настанова «Nulla dies sine Linea» (жодного дня без рядка (лат.) – Т.М.) стала провідним принципом всього його життя» (с. 157), справедливо зацентровує саме історію написання цих творів крізь призму щоденника митця, оскільки поняття творчої історії підрозуміває не лише названі вище чинники, а й основоположну тріаду: «авантекст – текст – твір», тобто той реальний матеріал, який лежить в основі авторської роботи.

Висновки дисертації містять основні результати дослідження, що засвідчують його новизну та актуальність. Ряд важливих спостережень і рекомендацій, висловлених дисертанткою, залучення широкого масиву раніше не відомих архівних матеріалів, безсумнівно, знайдуть своє використання в подальших наукових студіях. Важливим видається і практичне значення роботи, виявляючи перспективу нових наукових, а також академічного видання творів В. Винниченка.

Дисертація Т.В. Масляничук «Проза В. Винниченка: проблеми текстології» апробувалася на науково-теоретичних конференціях, основні її положення викладені в ряді статей, опублікованих у журнальній періодиці, в наукових збірниках, а також в авторефераті, який достатньо відбиває зміст та структуру всієї роботи.

Таким чином, дисертація Тетяни Володимирівни Масляничук відповідає вимогам, що ставляться до наукових праць такого типу, а її автор заслуговує присудження вченого ступеня кандидата філологічних наук.

Офіційний опонент – кандидат філологічних наук, доцент старший науковий співробітник Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Гнатюк Мирослава Михайлівна.

10 листопада 2003 р.

**Мирослава Гнатюк. Все, что сделано, остается...
Неугасимый свет души Татьяны Маслянчук**

В статье, посвященной памяти трагически ушедшей из жизни Т. Маслянчук, очерчены профессиональные достижения молодой исследовательницы в области текстологии. Также идет речь о ее высоких человеческих качествах.

Ключевые слова: текстология творчества В. Винниченко, научная биография.